

เส้นทางสู่ฟาร์มสีเขียว : รูปแบบ กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคม
ภายในฟาร์มสุกรกาญจนบุรี ในเครือบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)*

Green Farm Way : Model and Process of Environmental Management and Corporate
Social Responsibility within Kanchanaburi Swine Farm of Charoen Pokphand Foods
Co., Ltd. (Public)

สุนีย์ สุทธิปธรรม**

พิทักษ์ ศิริวงศ์***

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มสุกรและการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมต่อชุมชนของฟาร์มสุกรกาญจนบุรี บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) รวมถึงทัศนคติของชุมชนและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับโดยเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2556 ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อความจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่ดูแลรับผิดชอบด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมหรือซีเอสอาร์ของฟาร์มสุกร คือ ผู้บริหารฟาร์มสุกร ผู้จัดการฟาร์มสุกร สัตวบาลประจำฟาร์มสุกร เจ้าหน้าที่สำนักระบบคุณภาพ รวมถึงสำรวจทัศนคติของตัวแทนชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้ฟาร์มสุกรในรัศมี 1 กิโลเมตร

จากการศึกษาพบว่า ฟาร์มสุกรกาญจนบุรีมีรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยยึดนโยบายขององค์กรคือ องค์กรอยู่ได้ ชุมชนอยู่ได้ จึงคำนึงถึงปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงสุกรได้แก่ กลิ่น น้ำเสีย กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมของฟาร์มสุกรเริ่มต้นที่ปัญหาเรื่องกลิ่น ฟาร์มสุกรกาญจนบุรีทำโรงเรือนเลี้ยงสุกรแบบปิด ทำยโรงเรือนมีระบบฟอกอากาศหรือระบบ EVAP (Evaporative Cooling System) ปัญหาเรื่องน้ำเสียจัดการโดยสร้างส้วมน้ำเพื่อให้สุกรขับถ่ายและชะล้างน้ำเสียที่ผสมมูลสุกรให้ไหลลงท่อที่ฝังลงไปได้ดินที่ความลึกประมาณ 3-4 เมตร เพื่อป้องกันกลิ่นและแมลงวัน น้ำเสียและมูลสุกรจะถูกพาไปยังบ่อรวมน้ำเสียและปล่อยลงบ่อหมักแบบพลาสติกคลุมบ่อ (Covered Lagoon) ใช้ระยะเวลาหมักประมาณ 45 วัน เพื่อให้เกิดก๊าซชีวภาพและนำไปเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้าและนำกระแสไฟฟ้ากลับมาใช้ภายในโรงเรือนประมาณร้อยละ 30-45 ช่วยลดการใช้ทรัพยากรพลังงานไปได้มาก กากมูลสุกรจากการหมักนำออกมาตากแห้งบนลานตากตะกอนและใช้เป็นปุ๋ยในการทำสวนภายในฟาร์ม น้ำเสียหลังการหมักและดูดก๊าซชีวภาพออกไปแล้วจะถูกนำกลับมาบำบัดด้วยการตกตะกอนและนำไปใช้รดน้ำ

* วัตถุประสงค์ของการเขียนบทความ : เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยทางการศึกษา

** นักศึกษาปริญญาโท (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี โทรศัพท์ 089-524-2058 E-mail: took1975@gmail.com

*** คณบดีคณะวิทยาการจัดการ วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ต้นไม้ภายในฟาร์มรวมถึงแจกจ่ายให้กับชุมชนที่อาศัยใกล้ฟาร์มสุกรและประกอบอาชีพทำไร่ไถนาไปใช้ในการทำไร่

ฟาร์มสุกรกาญจนบุรีมีรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรีตามหลักการของฟิลิป คอตเลอร์และแนนซี ลี (อ้างถึงใน โกศล ดีศีลธรรม, 2554) (Philip Kotler and Nancy Lee) ได้แก่ (1) ดำเนินธุรกิจรับผิดชอบต่อสังคม (2) อาสาช่วยเหลือชุมชน และมีกระบวนการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรีแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) ความรับผิดชอบต่อภายใน เป็นการดูแลพนักงานให้มีความปลอดภัยในการทำงานและมีความสุขในการทำงาน รับฟังความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน (2) ความรับผิดชอบต่อภายนอก มีการสื่อสารกับชุมชนให้ทราบถึงระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ฟาร์มดำเนินการ และรับฟังปัญหาข้อร้องเรียน ตลอดจนการขอความอนุเคราะห์งบประมาณและแรงงานในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยสื่อสารผ่านทางผู้จัดการฟาร์มสุกรได้โดยตรง

ทัศนะของชุมชนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มสุกรกาญจนบุรี พบว่า ชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้ฟาร์มสุกรมากที่สุดได้รับประโยชน์จากการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วมาใช้ในการทำไร่ไถนา ซึ่งช่วยประหยัดต้นทุนปุ๋ยและน้ำไปได้มากและชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อฟาร์มสุกรกาญจนบุรี เพราะการเข้ามาของฟาร์มสุกรกาญจนบุรีช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนใกล้เคียงให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคม, บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด, รูปแบบ, กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อม, ฟาร์มสุกร

Abstract

The purpose of this research was to study model and process of Environmental Management of Swine Farm and Corporate Social Responsibility of Charoen Pokphand Foods Public Company Limited (CPF) in Kanchanaburi Province together with community attitudes and benefits gained. The data was collected from February to March 2013 by in-depth interview with Executive Director, Farm Manager, animal nourishing, ISO officer and representatives of community living within 1 kilometer from the farm.

From the study, we found that CPF Farm has a policy that the organization and community can live together and realize environmental issues such as bad smell and wastewater. In order to solve such problems, closed houses were built by installing Evaporative Cooling System (EVAP) at end of the houses and defecate area is provided so that wastewater and pig manure are going down to underground pipe at 3-4 meters depth for preventing bad smell and any insects before flowing into wastewater pond and covered lagoon. The fermentation is taken 45 days to form biogas for production of

electricity used in the houses around 30-45%. The dried pig manure can be used as fertilizer. Waste water is treated by sedimentation method before watering the farm. They are contributed to nearby community and sugar cane farm.

A model of corporate social responsibility of CPF farm according to Philip Kotler and Nancy Lee's principle are (1) Socially Responsible Business Practices (2) Community Volunteer. The corporate social responsibility of CPF farm can be divided into 2 categories such as (1) Internal CSR : safety measure in workplace, employee health and well-being, employee survey (2) External CSR : communicating with the community about the process of environmental management and receiving the complaints as well as doing activity with the community. They can report to CPF Farm Manager directly.

A view of community towards environmental management of CPF farm was found that the community is satisfied and gains benefits such as using treated wastewater in sugar cane farm which help them save cost of fertilizer and water. Besides, the community feels good about CPF Farm because it can improve the quality of community's life.

Keyword : CSR, Charoen Pokphand Foods PLC., Model, Environmental Process, Swine Farm, CPF farm

บทนำ

การเติบโตของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วส่งผลดีทางเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริโภคในทางกลับกันก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามไปด้วยจากการใช้ทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น โดยกล่าวได้ว่ามนุษย์เป็นผู้มีบทบาทต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ในแง่ของการเป็นผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดปริมาณของเสียที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้นด้วย (ศศิณา ภารา, 2550)

เมื่อสิ่งแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางลบท่ามกลางกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ จนเกิดประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กลายเป็นปัญหามันดหนึ่งของโลก และก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม ในประเทศอุตสาหกรรมแถบตะวันตกโดยปลูกกระแสรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ทั่วโลกตื่นตัวและร่วมมือกันแก้ไขปัญหา (ปริชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2541) ความเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาใส่ใจและเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ตลอดจนมองกลับมาที่ผู้ประกอบการด้วย ทำให้ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนเร่งปรับตัวและหันมาให้ความสำคัญและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรมากขึ้นนอกเหนือจากผู้บริโภค จนเกิดเป็นแนวคิดธุรกิจสีเขียว (Green Business) แนวคิดธุรกิจสีเขียวเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและเพื่อแสดงให้เห็นว่า

องค์กรไม่ได้มุ่งหวังเพียงผลกำไรจากการประกอบธุรกิจ แต่องค์กรให้ความสำคัญกับการดูแลสิ่งแวดล้อม และมีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ลดปริมาณของเสีย ไปจนถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ที่น่ากลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ (วีระ มานะ รวยสมบัติ, 2554)

การเข้าถึงมิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างเข้าใจเพื่อสร้างความสมดุลระหว่าง ความต้องการของธุรกิจกับความต้องการของมนุษย์ (อุเคอร์ ยอชแกต และ นิลกัน คาราเทส, 2554) ก็ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนในการประกอบธุรกิจ ธุรกิจสีเขียวเป็นเครื่องมือของการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนโดย มุ่งเน้นปรับปรุงแก้ไขกระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนการ แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมหรือซีเอสอาร์เป็นเครื่องมือหนึ่งที่องค์กรใช้สื่อสารกับผู้บริโภคเพื่อการสร้าง ภาพลักษณ์ที่ดี (อาลี ออชเกอร์ คารากูล, 2555)และใช้เพื่อสื่อสารไปถึงผู้บริโภคให้รับทราบว่า ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็น (1) ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ เป็น การประกอบธุรกิจอย่างมีจริยธรรมหรือมีการกำกับดูแลที่ดีตามหลักบรรษัทภิบาล (2) ความรับผิดชอบต่อ ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการบริหารจัดการกระบวนการผลิตหรือการดำเนินธุรกิจ โดยคำนึงถึงการใช ทรัพยากร การจัดการของเสียและมลพิษการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (3) ความรับผิดชอบต่อด้านสังคม เป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมภายในและภายนอกองค์กร (จณิน เอี่ยมสอาด, 2550)

ผู้ประกอบการเกษตรกรรมหรือฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ก็เป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีกระบวนการผลิต หรือการดำเนินกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กลิ่น น้ำเสีย ของเสียจากมูลสัตว์ เป็นต้น งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษารูปแบบและกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมของฟาร์มเลี้ยงสุกร เนื่องจากการเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพทางเกษตรกรรมประเภทหนึ่งที่มีอยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน ปริมาณการผลิตและจำนวนผู้ผลิตสุกรก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเกือบทุกปี (กรมปศุสัตว์, 2554)

ฟาร์มขนาดกลาง (ประเภท ข) และขนาดใหญ่ (ประเภท ก) ให้ความสำคัญและกำหนดแนว ทางแก้ไขปัญหามลภาวะโดยอาศัยเทคโนโลยีชีวภาพเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยบริหารจัดการ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม น้ำเสียจากการล้างคอกสุกรและมูลสุกรได้ถูกจัดการและบำบัดอย่างยั่งยืนด้วย ระบบก๊าซชีวภาพและระบบบำบัดขั้นหลังโดยนำมาเป็นวัตถุดิบขั้นต้นในการผลิตก๊าซชีวภาพและปุ๋ยมูลสัตว์ จึงทำให้ปัญหาเรื่องกลิ่นและน้ำเสียลดลงเป็นอย่างมาก แล้วยังได้พลังงานทดแทนจากก๊าซชีวภาพมาใช้ในการ ดำเนินกิจกรรมภายในฟาร์ม ส่วนปุ๋ยมูลสัตว์จำหน่ายให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงใช้ในการ เพาะปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ เป็นกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่อาศัยเครื่องมือความรับผิดชอบต่อ สังคมและแนวคิดธุรกิจสีเขียวควบคู่กันไป ทำให้ชุมชนและฟาร์มเลี้ยงสุกรอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน (กัมปนาท วิจิตรศรีกมล, 2553)

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) หรือ ซีพีเอฟ (CPF) เป็นผู้ประกอบการฟาร์ม เลี้ยงสุกรประเภท ข มีจำนวนสุกรทั้งสิ้น 3,000 แม่พันธุ์ อยู่บนพื้นที่ 306 ไร่ ตำบลห้วยกระเจา จังหวัด กาญจนบุรี มีการกำหนดรูปแบบและกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มสุกรโดยนำเทคโนโลยี

สะอาด (Clean Development Mechanism หรือ CDM) เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือร่วมกับการดำเนินงานตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของกรมควบคุมมลพิษ มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO14001 ISO50001 การจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม หรือ SHE (Safety Health & Environment) ควบคู่ไปกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนรอบบริเวณฟาร์มสุกร นอกจากจะส่งผลให้สภาพแวดล้อมภายในฟาร์มดีขึ้นแล้ว ยังเกิดประโยชน์โดยตรงต่อซีพีเอฟให้สามารถเพิ่มกำลังการผลิตหรือขยายธุรกิจฟาร์มเลี้ยงสุกรออกไปได้โดยไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอยู่ร่วมกับชุมชนโดยรอบได้อย่างยั่งยืน รวมถึงซีพีเอฟกลายเป็นต้นแบบของฟาร์มสีเขียวหรือกรีนฟาร์ม (Green Farm) ให้แก่ผู้ประกอบการเลี้ยงสุกรรายอื่นเดินตามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบ กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมภายในฟาร์มสุกรกาญจนบุรี ในเครือบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) ที่นำไปสู่การเป็นฟาร์มสีเขียว
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของชุมชนบริเวณใกล้เคียงฟาร์มสุกรที่มีต่อแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของฟาร์ม แผนความรับผิดชอบต่อสังคมและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดการสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มสุกรกาญจนบุรี

วิธีการศึกษา

วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมภายในฟาร์มสุกรกาญจนบุรี ในเครือบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) ที่นำไปสู่การเป็นฟาร์มสีเขียวหรือกรีนฟาร์ม รวมถึงสำรวจทัศนคติของชุมชนที่มีต่อรูปแบบ กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารฟาร์มสุกรกาญจนบุรี ผู้จัดการฟาร์มสุกรกาญจนบุรี สัตวบาลประจำฟาร์มสุกรกาญจนบุรี และการสำรวจทัศนคติของผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้กับฟาร์มสุกรกาญจนบุรีและนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์สร้างข้อสรุป และอธิบายเชิงพรรณนา (Analytic Descriptive)

ผลการศึกษา

รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรี คือการทำฟาร์มสุกรที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมหรือทำฟาร์มสุกรอย่างยั่งยืน ต้องได้ประโยชน์ทั้งบริษัทและชุมชน ต้องตรวจสอบย้อนกลับได้ทั้งเรื่องคุณภาพและสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยมาตรฐานคุณภาพเป็นเครื่องมือช่วยตรวจสอบ ต้องเป็นฟาร์มสุกรปลอดโรคเพื่อลดการใช้สารเคมีต่อสุกร ทำให้ผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรที่ได้ปลอดสารเคมีส่งผลดีต่อผู้บริโภค

กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรีเริ่มต้นจาก

1. การปรับปรุงโรงเรือนเป็นระบบปิดปรับอากาศด้วยการระเหยของน้ำหรือ EVAP (Evaporative Cooling System)

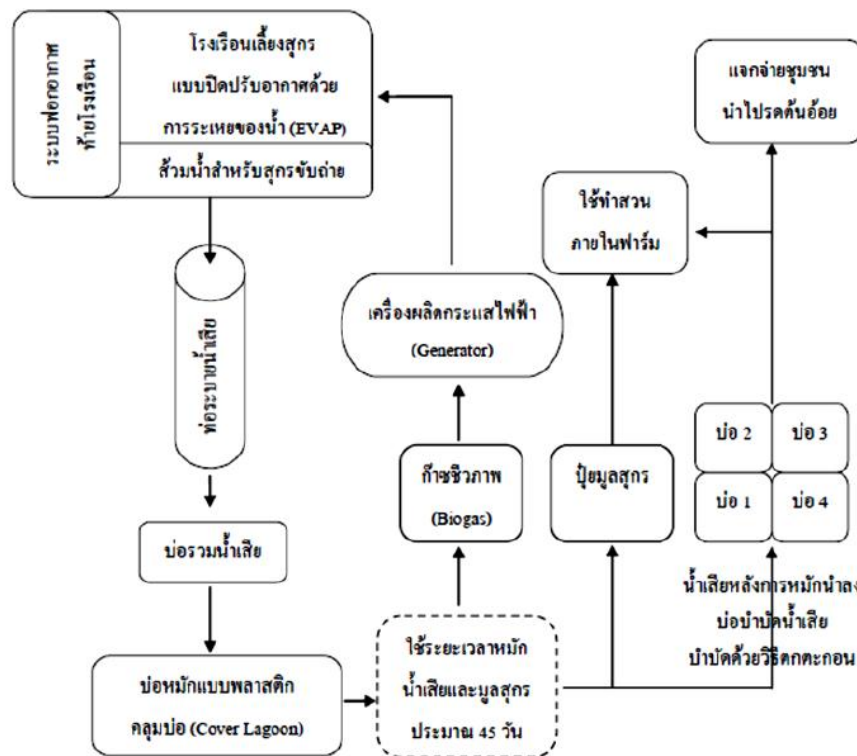
2. จัดการของเสียภายในโรงเรือน ได้แก่ มูลสุกร น้ำล้างคอกหรือน้ำชะล้างมูลสุกรด้วยการสร้างส้วมน้ำเพื่อรวบรวมน้ำเสียและมูลสุกรให้อยู่ในที่เดียวกันโดยปล่อยลงท่อที่ฝังลึกลงใต้ดินประมาณ 3-4 เมตร ช่วยลดกลิ่นและแมลงวันตอม น้ำเสียกับมูลสุกรจะถูกนำเข้าบ่อหมักแบบพลาสติกคลุมบ่อเพื่อให้ได้ก๊าซชีวภาพนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้ากลับมาใช้ภายในโรงเรือน

3. ติดตั้งระบบฟอกอากาศท้ายโรงเรือน 3 ชั้น ชั้นแรก ใช้ระบบสเปรย์น้ำและแผงพลาสติกโพลีเอทิลีน (พลาสติก PE) เพื่อดักจับฝุ่นละออง กลิ่นจะไหลลงไปกับน้ำและเวียนน้ำกลับมาใช้ใหม่ ชั้นที่สองใช้พัดลมดูดอากาศดูดกลิ่นออกจากโรงเรือน ชั้นที่สาม ใช้แผงเหล็กบรรจุกากบ่มพร้าวรมน้ำเพื่อก่อให้เกิดจุลินทรีย์ กลิ่นที่ออกมาจากพัดลมดูดอากาศจะกลายเป็นอาหารของจุลินทรีย์

4. การจัดการน้ำเสีย น้ำเสียและมูลสุกรจากโรงเรือนไหลลงสู่บ่อรวมน้ำเสียและถูกนำลงบ่อหมักก๊าซชีวภาพแบบพลาสติกคลุมบ่อ (Covered Lagoon) โดยใช้ระยะเวลาหมักประมาณ 45 วันเพื่อให้ได้ก๊าซมีเทนนำมาเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้ากลับมาใช้ภายในโรงเรือน

5. การหมุนเวียนทรัพยากรน้ำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ น้ำเสียที่ผ่านบ่อหมักแบบพลาสติกคลุมบ่อแล้วจะถูกนำมาบำบัดด้วยวิธีการตกตะกอนในบ่อน้ำแบบเปิด (Open Lagoon) จำนวน 4 บ่อ และนำน้ำ ในบ่อที่ 4 กลับมาใช้ในการรดน้ำต้นไม้ภายในฟาร์ม และแจกจ่ายให้กับชาวบ้านที่อาศัยใกล้ฟาร์มและประกอบอาชีพทำไร่อ้อยเพื่อใช้ในการทำไร่อ้อย

ค่าน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วตรวจสอบพบว่า มีความเป็นกรด-ด่าง หรือค่า pH ประมาณ 7.53, ปริมาณออกซิเจนที่จุลินทรีย์ต้องการใช้ในการย่อยสลายอินทรีย์หรือค่า BOD ประมาณ 60, ปริมาณออกซิเจนที่ใช้ในการออกซิไดซ์สารอินทรีย์ในน้ำให้เป็นคาร์บอนไดออกไซด์กับน้ำหรือ ค่า COD ประมาณ 47, แคลที่เรียหรือค่า H ประมาณ 36, ปริมาณรวมทั้งหมดของ ไนโตรเจนอินทรีย์และแอมโมเนีย-ไนโตรเจนที่อยู่ในโปรตีนของพืชและสัตว์หรือที่เกิดจากกระบวนการของสิ่งมีชีวิตหรือค่า TKN ประมาณ 74 สีนํ้าออกมาเป็นสีชา ไม่ได้ผ่านคุณภาพในเชิงเคมีหรือกายภาพ แต่เป็นเชิงชีวภาพซึ่งทางฟาร์มต้องมั่นใจว่าน้ำจะไม่มีเชื้อโรคที่จะทำให้สุกรเกิดการเจ็บป่วย

รูปที่ 1 แผนภาพกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวทางของธุรกิจสีเขียว

รูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรีตามหลักการของฟิลลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี ดังนี้

1. การดำเนินธุรกิจรับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Business Practices) เป็นการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจอย่างรอบคอบทั้งในเชิงป้องกันด้วยการหลีกเลี่ยงการก่อปัญหาทางสังคม โดยการช่วยเหลือเยียวยาปัญหาทางสังคมด้วยกระบวนการทางธุรกิจเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเช่น การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มสุกร เพื่อลดผลกระทบเรื่องกลิ่นและน้ำเสียที่มีต่อชุมชน การแจกจ่ายน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดด้วยวิธีตกตะกอนให้กับชุมชนที่ประกอบอาชีพทำไร่อ้อยนำไปใช้ในการทำไร่อ้อย ช่วยประหยัดต้นทุนน้ำและปุ๋ยไปได้มาก ทำให้ชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อฟาร์มพึ่งพาอาศัยกันและอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

2. การอาสาช่วยเหลือชุมชน (Community Volunteering) เป็นการสนับสนุนให้พนักงานและชุมชนร่วมมือกันทำงานให้กับชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ ฟาร์มสุกรกาญจนบุรีจะสนับสนุนเงินงบประมาณและความร่วมมือให้กับชุมชนหรือหน่วยงานราชการในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมแบบตอบสนองหรือการทำซีเอสอาร์เชิงรับ โดยฟาร์มสุกรกาญจนบุรีจะแก้ไขปัญหาทันทีเมื่อได้รับข้อร้องเรียนหรือการบอกกล่าวถึงปัญหาจากชุมชนหรือพนักงานภายในองค์กรไม่ว่าจะเป็นการแจ้งด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรผ่านทางผู้จัดการฟาร์มสุกรโดยตรง

กระบวนการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรีมี 2 แบบดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมภายใน คือการดูแลพนักงานให้มีความปลอดภัยในการทำงาน และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อรับทราบปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยอาศัยมาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน มีการประชุมพนักงาน ปฏิบัติการเพื่อรับฟังปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไข

1.1 ดูแลความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน โดยใช้มาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมหรือคำย่อเรียกว่า SHE (Safety Healthy & Environment) เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน และมีการประชุมพนักงานที่ปฏิบัติการภายในโรงเรือนร่วมกับสัตวบาลของฟาร์มเป็นประจำทุกเดือนเพื่อรับทราบข้อคิดเห็นหรือปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน โดยนำมาสร้างแนวทางแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาที่พบบ่อยครั้ง คือ พนักงานได้รับบาดเจ็บจากการที่สุกรวิ่งชน สุกรเหยียบเท้า เพราะสุกรเป็นสัตว์ที่มีน้ำหนักมาก ทำให้ได้รับการบาดเจ็บ สาเหตุของปัญหามาจากการต้อนสุกรที่ไม่ถูกวิธี เมื่อประชุมร่วมกันและรับทราบปัญหาแล้วจึงหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน

1.2 การปลูกต้นไม้จำนวนมากภายในฟาร์ม มีสวนหย่อม มีศาลานั่งพัก สำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ สนทนากันหรือเป็นสถานที่ออกกำลังกายสำหรับพนักงาน มีวัตถุประสงค์ให้พนักงานมีความสุขในการทำงานกับองค์กร และให้พนักงานมีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นการส่งเสริมความสามัคคีภายในองค์กร

2. ความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอก มีการสื่อสารกับชุมชนหมู่ 16 ซึ่งอาศัยอยู่ใกล้ฟาร์มมากที่สุดผ่านผู้ใหญ่บ้าน ฟาร์มสุกรกาญจนบุรีจัดทำแผ่นพับเพื่อแจ้งให้ชุมชนทราบถึงระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ฟาร์มดำเนินการพร้อมทั้งเชิญผู้นำชุมชนเข้าเยี่ยมชมเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีการดำเนินการอย่างไรและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาคต่อไป ส่วนการแจ้งข้อร้องเรียนหรือขอความอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ สามารถติดต่อกับผู้จัดการฟาร์มสุกรได้โดยตรงด้วยวาจาหรือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร

ทัศนะของชุมชนที่มีต่อแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม แผนความรับผิดชอบต่อสังคมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรี พบว่า ชุมชนมีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและแผนความรับผิดชอบต่อสังคมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรี เนื่องจากฟาร์มสุกรกาญจนบุรีมีการสื่อสารและเข้าถึงชุมชนได้เป็นอย่างดี รับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อม ให้ความร่วมมือและสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและหน่วยงานราชการ

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มสุกรกาญจนบุรี คือ ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ต้องมีการปฏิบัติ ปรับปรุงและตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเก็บข้อมูลหรือสถิติเพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบจัดการสิ่งแวดล้อม ฟาร์มสุกรกาญจนบุรีมีระบบ 5ส มาตรฐาน ISO14000 มาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (SHE) เป็นเครื่องมือควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผล

ฟาร์มสุกรกาญจนบุรีมีรูปแบบและกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มสุกรและความรับผิดชอบต่อสังคมที่สอดคล้องกับแนวคิดธุรกิจสีเขียวของนรินทร์ องค์อินทร์ (2552) ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการใช้พลังงาน ลดของเสียจากกระบวนการผลิต นำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อชุมชนเป็นหลัก และเป็นไปตามยุทธวิธีสู่ความเป็นธุรกิจสีเขียวของแจ๊คควิลิน เอ อ็อตแมน (2554) ในด้านการสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ ด้วยการสื่อสารถึงสิ่งที่องค์กรปฏิบัติและพยายามปฏิบัติเพื่อสังคม รวมถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และคิดแบบองค์รวมโดยเน้นการทำงานร่วมกับชุมชนและมองให้ครอบคลุมทุกหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัท รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมน้อยลงจนกลายเป็นศูนย์

นโยบายและมาตรฐานที่องค์กรกำหนดไว้สอดคล้องกับแนวคิดผลิตภาพสีเขียวของเสาวนิตย์ จันทโรจน์ (2553) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพงานเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและการสร้างคนในระดับบริหารและปฏิบัติการ ฟาร์มสุกรกาญจนบุรีมีนโยบายดำเนินธุรกิจฟาร์มสุกรอย่างยั่งยืนที่ชัดเจนโดยระดับบริหารเป็นไปตามความหมายของความยั่งยืนของฉันทน์ วสุอารีย์ (2552) คือการอยู่ร่วมกันระหว่างองค์กรธุรกิจกับสิ่งแวดล้อมและสังคมภายใต้ความสมดุลและไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีมาตรฐานคุณภาพ ISO14000 มาตรฐานความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานในการตรวจสอบติดตามระดับปฏิบัติการให้มีความต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ

การแบ่งปันทรัพยากรเหลือใช้ให้กับชุมชนใช้ในการทำเกษตรกรรมไร้อ้อย ช่วยลดต้นทุนการผลิต การสนับสนุนด้านงบประมาณและแรงงานสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือหน่วยงานราชการที่อาศัยอยู่ใกล้ฟาร์ม ส่งผลให้ชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อฟาร์มสุกรกาญจนบุรี และอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน สอดคล้องกับหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมของฟิลิป คอตเลอร์และแนนซี ลี (อ้างถึงใน โกศล ดีศีลธรรม, 2554) ได้แก่ การดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม และการอาสาช่วยเหลือชุมชน

ธุรกิจสีเขียวเป็นเครื่องมือของการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการแข่งขันทางธุรกิจ นอกจากความได้เปรียบทางต้นทุนผลิตแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของบริษัท การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมช่วยให้องค์กรมีชื่อเสียงที่ดีและได้เปรียบทางการแข่งขัน ตลอดจนสร้างความมั่นคงให้กับธุรกิจและอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างยั่งยืน แนวทางสู่การเป็นธุรกิจสีเขียวไม่ได้จำกัดเฉพาะธุรกิจอุตสาหกรรม ธุรกิจเกษตรกรรมหรือเกษตรอุตสาหกรรมสามารถปรับตัวหรือดำเนินแนวทางของธุรกิจสีเขียวได้ องค์กรหรือผู้ประกอบการต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริง มีนโยบายชัดเจน กำหนดแนวทางหรือวิธีดำเนินการให้เหมาะสมกับขนาดองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ธุรกิจสีเขียว เป็นการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคและชุมชนรอบข้าง สถานประกอบการที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจขององค์กร รวมถึงบุคลากรภายในองค์กร หรืออีกนัยหนึ่งคือ การที่องค์กรมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนอย่างจริงจัง มีการปฏิบัติ ตรวจสอบและปรับปรุงแผนงานด้านสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น องค์กรธุรกิจที่สนใจใช้เป็นแนวทางต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ กำหนดนโยบายองค์กรอย่างชัดเจน มีการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษารูปแบบและกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มสุกรและความรับผิดชอบต่อสังคมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรีในเครือบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) ที่เป็นไปตามหลักการของธุรกิจสีเขียว ผู้สนใจศึกษาวิจัยครั้งต่อไปสามารถศึกษาวิจัยรูปแบบ กลยุทธ์ทางการตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมที่นำไปสู่ความเป็นธุรกิจสีเขียวสำหรับธุรกิจประเภทอื่น เช่น ธุรกิจ ถ่านหิน ธุรกิจปิโตรเลียม เป็นต้น

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษารูปแบบและกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มสุกรและความรับผิดชอบต่อสังคมของฟาร์มสุกรกาญจนบุรี ซึ่งเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ ผู้สนใจศึกษาวิจัยครั้งต่อไปสามารถศึกษารูปแบบและกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมกับฟาร์มขนาดเล็กหรือขนาดกลาง

เอกสารอ้างอิง

- กัมปนาท วิจิตรศรีกมล, เอมอร อังสุรัตน์, วนิดา สืบสายพรหม, หนูจันทร์ มาตา, รพี ดอกไม้เทศ, อรรถศิษฐ์ วงศ์ณโรจน์, จุฬารัตน์ วัฒนนะ, พัฒนา อนุกฤษพงษ์ศร. การจัดการของเสียสำหรับฟาร์มสุกร ขนาดเล็กและขนาดกลาง. กรุงเทพมหานคร:สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553:น.1-18.
- โกศล ดีศีลธรรม. (2554). “การพัฒนาองค์กรสีเขียวแบบยั่งยืน.” วารสารเอ็นจีเนียริง เทคนิก 9, 104 (สิงหาคม):78-81.
- จณิน เอี่ยมสะอาด.2550. “รูปแบบและการสื่อสารการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ ไทย”.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉันทน์ วสุอารีย์. (2552). “ความคิดเห็นของพนักงานบริษัท อำพลฟู้ดส์ โพรเซสซิง จำกัด ต่อมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO26000).” สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นรินทร์ องค์อินทร์.(2552). กลยุทธ์สร้างองค์กรสีเขียว. กรุงเทพมหานคร: แมคกรอ-ฮิล.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์.2541.เศรษฐศาสตร์สีเขียวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพมหานคร.
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีระ มานะรวยสมบัติ.2554.พิมพ์เขียวการตลาดวิวัฒนาการ.กรุงเทพมหานคร:เออาร์ไอพี.

เสาวนิตย์ จันทโรจน์.2553.”แนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน”.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 30, 3 (กรกฎาคม-กันยายน):112-122

ศศิณา ภารา.2550.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.กรุงเทพมหานคร:บริษัทส.เอเชียเพรส(1989)

จำกัด. บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2554.สิ่งแวดล้อมไทยวิกฤติ.กรุงเทพมหานคร:
บริษัท ดี.เค.ปรีนติ้ง เวิลด์ จำกัด.

ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์. สรุปข้อมูลและสถิติจำนวนสุกรและเกษตรกรผู้เลี้ยงประจำปี 2554.

ออนไลน์. เข้าถึงเมื่อ 31 สิงหาคม 2555. เข้าถึงได้จาก

http://www.dld.go.th/certify/th/index.php?option=com_content&view=article&id=320:stanard-farm&catid=86:standard-farm&Itemid=82

อ็อทแมน, แจ็คควิลิน เอ. (2554). พิมพ์เขียวการตลาดวิวัฒนาการ. แปลโดย วีระ มานะรวยสมบัติ.
กรุงเทพมหานคร:เออาร์ไอพี.

อาลี ออซเกอร์ คารากูลส์.2555. Green business for sustainable development and
competitiveness: an overview of Turkish logistics industry.Journal (online).
Available online at www.sciencedirect.com

อูเคอร์ ยอชแกต และ นิลกัน คาราแทส.2554. Going Green of Mission and Vision Statements:
Ethical,Social, and Environmental Concerns across Organizations. Journal
(online).Available online at www.sciencedirect.com